

К.е.н., доцент Сидор Г. В.
доцент кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін,
Чортківського навчально-наукового інституту підприємництва і бізнесу
Тернопільського національного економічного університету
м. Чортків
E-mail: sidor.gal@ukr.net

ЕФЕКТИВНІСТЬ БЮДЖЕТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ФОРМУВАННІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ

У процесі оцінювання кожної складової фінансів (як децентралізованих, так і централізованих грошових фондів) потрібно враховувати не тільки аспекти їхнього достатнього обсягу, а й ефективність розпорядження ними. Щороку показники обсягу коштів, виділених з місцевого (міста, району) бюджету на регіональну освіту зростають, однак інфляційні процеси в нашій державі поглинають їх. Таким чином, гостро постає питання щодо вивчення напрямів підвищення ефективності бюджетного менеджменту у формуванні регіональної освіти.

Дослідження цієї теми сьогодні набуває особливої актуальності. Так, теоретичні й практичні аспекти ефективності бюджетного менеджменту у формуванні регіональної освіти вивчали провідні вітчизняні і зарубіжні науковці, а також автор роботи – Г. В. Сидор [1–2].

Незважаючи на наявність наукових напрацювань з цієї тематики, в результаті певних структурних змін у владі, зокрема запровадження децентралізації, виникають нові проблеми щодо розподілу коштів. З огляду на це бюджетний менеджмент у формуванні регіональної освіти потребує розгляду вкрай необхідних та актуальних питань, зокрема щодо ефективності та раціональності розподілу власних грошових бюджетів.

К. Р. Макконнелл визначає ефективність як економічну науку, що спрямована на вирішення завдання щодо задоволення необмежених потреб за

рахунок обмежених ресурсів. У класичних економічних трактатах Д. Рікардо розглядає ефективність як відношення результату до певного виду витрат, а відомі науковці Ф. Кене та В. Петті це поняття ототожнюють з результативністю.

Під ефективністю потрібно розуміти вирішення завдання щодо задоволення необмежених потреб регіональної освіти за рахунок обмежених ресурсів; співвідношення результату та видатків на його досягнення.

Для аналізу ефективності функціонування бюджетного менеджменту у формуванні регіональної освіти ми пропонуємо виокремити три головні напрями, а саме:

- видатки місцевого бюджету;
- місцеве управління;
- економічне зростання.

Аналіз першої складової – ефективності видатків місцевого бюджету на формування освіти – це оцінювання фінансової діяльності органів управління з позиції досягнення ними цілі, передбаченої розподілом бюджетних коштів. Основу такого оцінювання становлять два компоненти – фінансовий, який ґрунтується на не перевищенні лімітів витрат, виконанні завдань у межах грошових коштів, передбачених розподілом бюджету, та нефінансовий, який спрямований на виконання кількісних та якісних цілей. Важливим є підтвердження напрямів витрачання коштів, а також факту досягнення поставлених цілей.

Побудова ефективного бюджетного менеджменту видаткових повноважень регіональних органів влади на освіту передбачає вирішення вагової проблеми – оптимізації принципів централізації та децентралізації.

Аналіз другої складової – місцевого управління – має бути спрямований на підвищення рівня компетентності місцевого керівництва. Місцеві громади мають більш обґрунтовано та ефективно планувати свої видатки з урахуванням економії коштів, приймати управлінські рішення щодо раціональності розподілу грошових коштів у сфері освіти.

Аналіз третьої складової – економічного зростання – охоплює три групи базових індикаторів зростання: зміну відносних кількісних показників, зміну абсолютних кількісних показників, зміну якісних показників. На жаль, в Україні, за оцінками експертів, значна частина коштів спрямовується на утримання навчальних закладів, а не на розвиток освіти. Така тенденція бюджетного менеджменту у формуванні освіти в нашій державі є проблематичною.

У результаті децентралізації влади протягом останніх років місцеві органи самоврядування отримали можливість підвищити ефективність використання бюджетних коштів на розвиток освіти, що обумовлено певними факторами, передусім збільшенням повноважень органів місцевої влади щодо управління бюджетними надходженнями.

Побудова ефективного бюджетного менеджменту видаткових повноважень регіональних органів влади на освіту передбачає вирішення вагомій проблеми – оптимізації принципів централізації та децентралізації.

Отже, розвиток регіональної освіти має ґрунтуватися не тільки на збільшенні обсягів фінансування освіти, а й на підвищенні ефективності їхнього освоєння. Оптимізаційний розподіл використання ресурсів місцевих бюджетів на регіональну освіту, їхнє раціональне використання забезпечує систему бюджетного менеджменту.

Варто констатувати, що немає єдиного виробленого підходу до оцінювання ефективності використання коштів місцевого бюджету на регіональну освіту. На нашу думку, головною ознакою ефективності витрачання коштів закладами освіти є позитивна динаміка таких показників: штатна чисельність працівників; рівень матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу тощо.

Список використаних джерел

1. Сидор Г. В., Вербіцька І. І., Савків У. С. Впровадження зарубіжного досвіду фінансування загальної середньої освіти. *Міжнародний науковий журнал «Економічний дискурс»*. 2020. № 4. С. 97–103.

2. Sydor H. V. Implementation of foreign experience of financing general secondary education. *Science, research, development #35* (Bialystok, 27–30 novemb. 2020 r.). Bialystok, 2020. Str. 27–30.